

INOVACE

PŘÍBĚH CIVILIZACE

STRATEGIE 2030+

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

INTEGROVANÉHO VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍHO PŘEDMĚTU “PŘÍBĚH CIVILIZACE” ZAMĚŘENÉHO NA KOMPETENČNÍ ROZVOJ ŽÁKŮ DLE STRATEGIE 2030+

(strukturní popis)

Zhotovitel: 1. Didaktická dílna Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické - Technická univerzita v Liberci

2. Základní škola Korunovačnická 8, Praha 7 Bubeneč

LIBEREC, PRAHA

2024

PŘÍBĚH CIVILIZACE

integrováný kompetenční předmět
didakticka-dilna.fp.tul.cz

Základní škola Praha 7, Korunovační 8 se sídlem Korunovační ul. 8/164, 170 00 Praha 7 – Bubeneč

CHARAKTERISTIKA PŘEDMĚTU

Předmět je integrován z různých vzdělávacích oblastí a oborů. Je orientován na činnosti žáka - práci v delším časovém bloku, umožňujícím činnostní vyučování a autonomní učení propojené s technologiemi **Průmyslu 4.0.**

Předmět rozvíjí kompetence žáků pro orientaci ve **složitých mezioborových vztazích** a rozvíjí žáky v interpretaci témat stojících na průniku oborového poznání, čímž žákům usnadňuje hledání odpovědí na složité **celospolečenské a globální problémy dneška.**

Tandemy učitelů dynamizují vzdělávací prostředí tak, aby zvolená témata vedla žáky k určitému typu **tázání po příčinách a důsledcích společenských jevů** ve spojitosti s přírodními i antropologickými aspekty světa.

Tímto způsobem organizace autonomního učení jsou žáci vedeni k tomu, aby se při interpretaci světa nedopouštěli zjednodušování stavu věcí okolo nich, a vyzbrojili se tak proti útočícím dezinformacím.

Status předmětu v ŠVP:

6. ročník

povinný

3 vyučovací hodiny

Předmět pokrývá požadavky průřezového tématu **Výchova k myšlení v globálních a evropských souvislostech**, pro něž využívá povinné výstupy z RVP pro ZŠ z několika vzdělávacích oblastí a oborů.

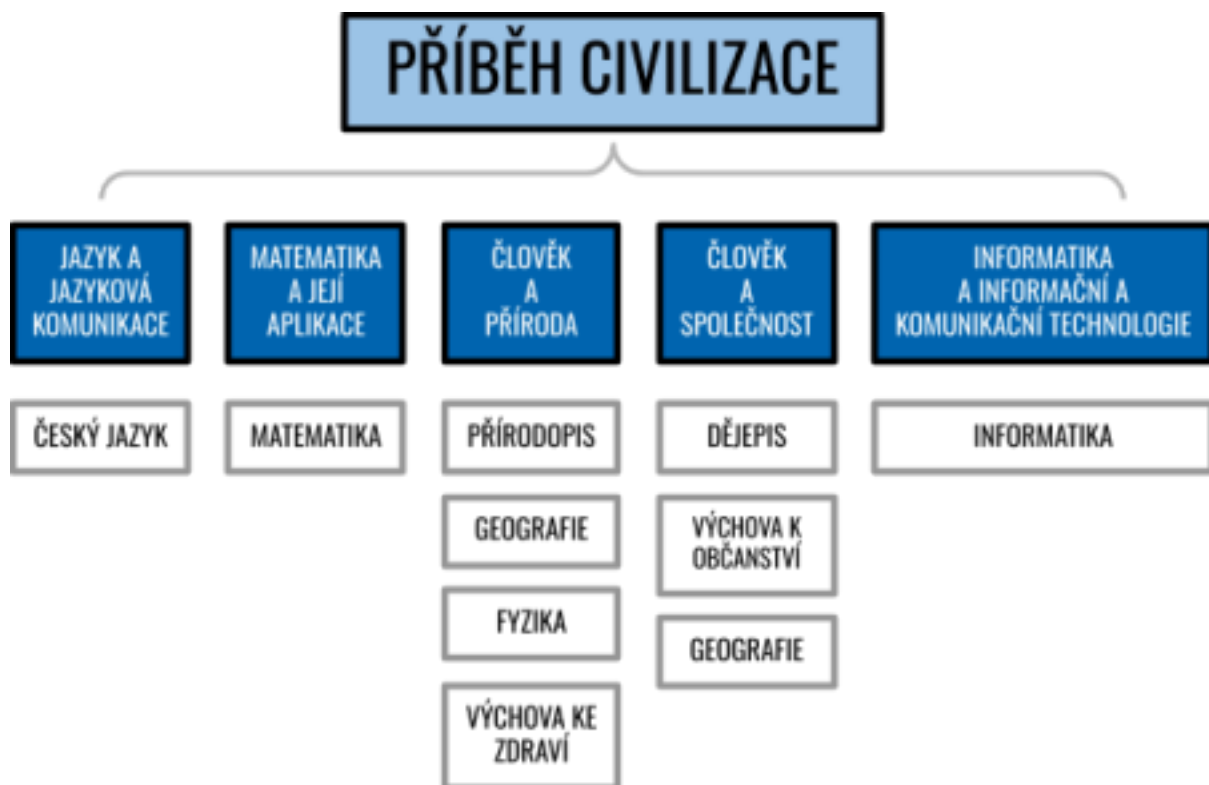
Integrace umožňuje dotyk a průnik ke všem vzdělávacím oblastem a oborům, pokud se učitelé rozhodnou využít v učebně horizontálně či vertikálně umístěných ploch, na něž se budou žákovské výrobky

umísťovat. Vznikne soubor map, posterů, grafik, prostorových instalací, které jsou zadány vždy jako **problémový úkol**. Jeho řešení přesahuje délku 45 minut, proto je předmět vyučován v bloku.

Do předmětu je vloženo sedm témat, každé z nich zhruba na čtyři týdny.

INTEGRAČNÍ SCHÉMA

Integrace zahrnuje výstupy z následujících vzdělávacích oborů a vzdělávacích oblastí. Je výrazně podtržena **mezioborovost** témat a provázanost jednotlivých vzdělávacích oborů tak, aby se odкрыly fenomény odkazující k **současnosti** ve vzájemných **souvislostech**.

Témata jsou řešena jako kompozice, která je **UTVOŘENA Z ŽÁKOVSKÝCH VÝROBKŮ**. Tato činnost umožňuje klást jednotlivé dílčí badatelské otázky na sebe či vedle sebe, což žáky vede k argumentaci příčinné a důsledkové při interpretaci jednotlivostí v geografickém detailu i celkovém globálním pohledu.

ROZVRHOVÁ AKCE

Výuka je vedena v bloku postaveném ze tří tradičních vyučovacích jednotek v rozvrhu. Dlouhý časový úsek umožňuje vést vyučování s důrazem na **činnosti** jednotlivců i žakovských skupin.

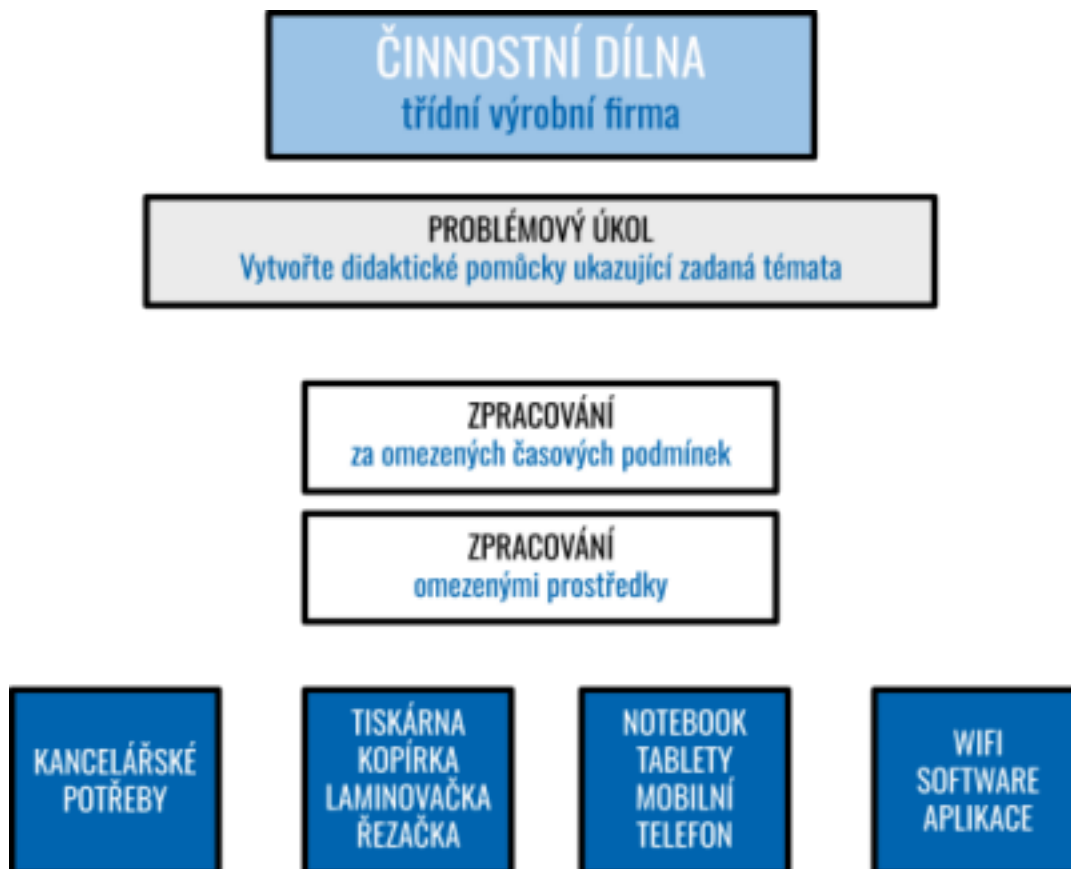

Rozvrhová akce je složena z hodinové dotace oboru dějepis, geografie a matematika.. Pro tyto obory zůstává v rozvrhu ještě jedna či více samostatně stojících vyučovacích jednotek o délce 45 minut, vedených stejným učitelem.

FORMA VÝUKY: TŘÍDNÍ VÝROBNÍ FIRMA / ČINNOSTNÍ DÍLNA

Formou výuka je **dílna**, v níž je zadán dlouhodobý (celoroční) **problémový úkol**, jež je rozdělen na dílčí problémové úkoly dané vneseným tématem. Zpracování tématu je zadáno skupinám, které mají na jeho vypracování určený čas a výrobní prostředky.

Dílna je vybavena jako **školní firemní pracoviště**, které má svou omezenou spotřebu. Spotřeba a svěřený majetek školy jsou součástí odpovědnosti celého pracovního týmu žáků.

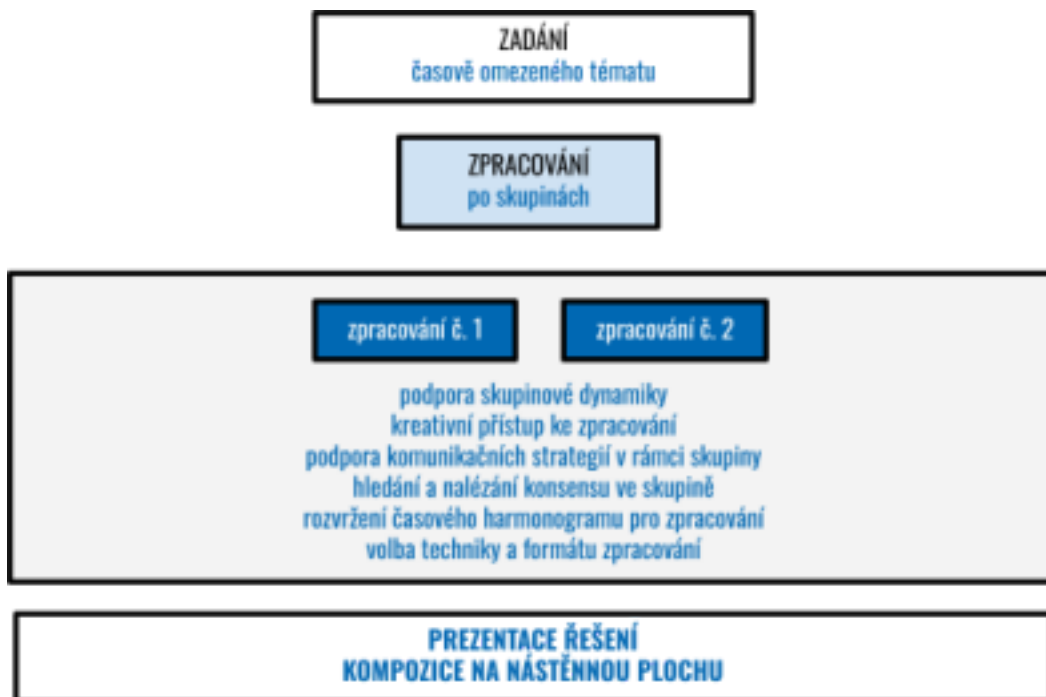
Problémový úkol vede žáky k nutnosti komunikovat, vyhledávat informace a kriticky se stavět ke svému řešení. Každé žákovské / skupinové řešení se stává součástí celku. Celkem vede jednotlivé skupiny k motivaci zpracovat úkol ve vysoké kvalitě.

ČASOVÉ ROZVRŽENÍ TÉMAT

V tomto předmětu je časové rozvržení závislé na konsenzu ve skupině žáků, v učitelském tandemu a respektuje potřeby vnitřního prostředí dílny. Všechna témata se musí objevit v programu za školní rok; pěstovanou kompetencí je tedy také time-management. Časový plán nelze přesně rozkreslit na časovou osu.

SKUPINOVÁ DYNAMIKA

Třídní skupina je rozdělena do čtyř skupin, z nichž každá pracuje na samostatném řešení úloh. Součinnost mezi skupinami má ukázat komunikační schopnosti žáků a podpořit inkluzi talentovaných i potřebných v týmové kooperaci. Různost skupin vede k různě kreativně pojatým řešením. Zadáání je pro všechny žáky 7. ročníku vždy shodné a je obecně pojato. Jednotlivá zpracování jsou poté podrobena hodnocení a jsou k sobě komponována do vizuálního celku.

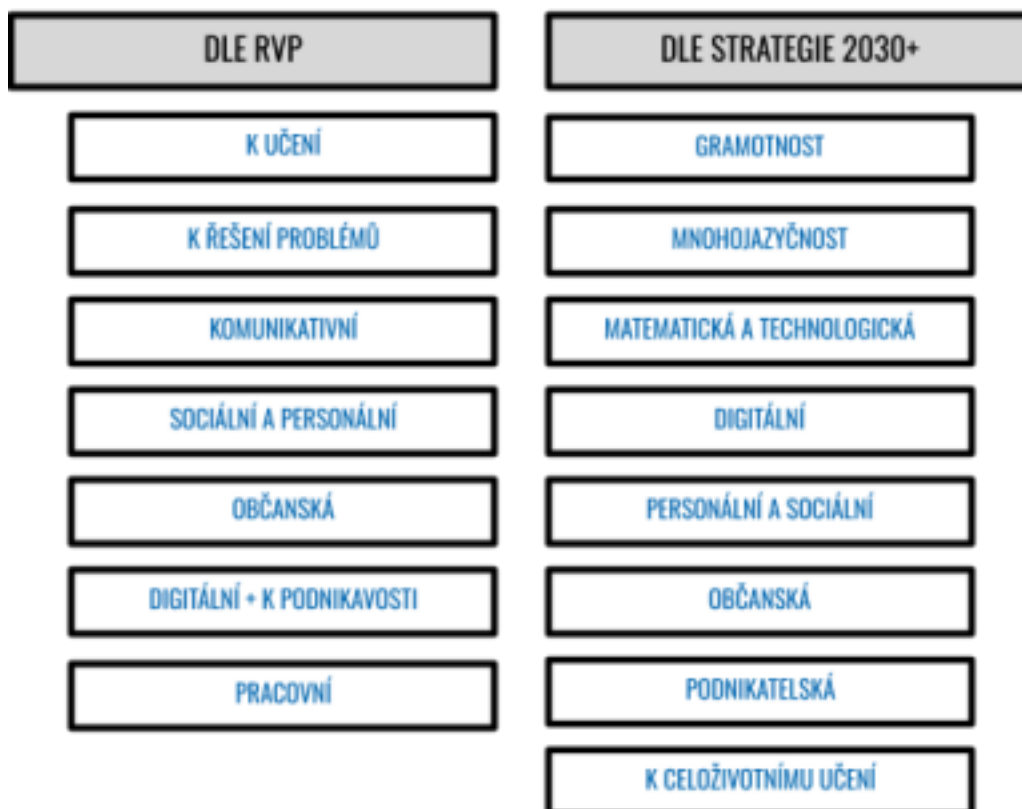

Pracovní skupina má svou vnitřní organizaci: je vedena lídrem, jenž řídí práci dalších skupinových rolí - mluvčího, kreslíře, nástrojaře, popřípadě dalších rolí, které se vyjevují tak, jak jsou žákům zadávány dílčí úkoly. Pracovní skupiny jsou ustaveny jako neměnné v rámci jednoho tématu. S příchodem nového tématu lze skupiny přeskupit.

KOMPETENCE

Klíčové kompetence z RVP pro základní vzdělávání jsou pojaty mnohem širěji. Předmět se nezaměřuje na každou kompetenci zvlášť, nýbrž je procvičuje společně za účelem vyšší kompetenční výbavy žáka. **Dílečná aktivita** v předmětu rozvíjí prostřednictvím **činnostního vyučování** kompetence uvedené ve **Strategii 2030+**, jež lépe odpovídají potřebám současnosti.

KOMPETENCE

Kompetence jsou rámovány schopností komunikace v rodném jazyce na jedné straně, a dovednostmi zpracovat písemný (grafický) i mluvený projev prostřednictvím nových technologií, které umožňují redefinovat vzdělávací cíl (stupeň R dle měrné metody SAMR).

TÉMAT A VÝSTUPY

Témata jsou vnášena do školy jako **výsledek interpretace povinných výstupů**, které je nutno splnit dle RVP. Na nich se žáci rozvíjejí kompetenčně. Témata nejsou vyplněna přesně vymezeným učivem, ale jsou otevřená tak, aby žáci mohli sami v řízených činnostech **objevovat míru jejich důležitosti** jednak pro celek a jednak pro konkrétní časový či geografický detail (úkol typu LUPA), vycházející z jejich zájmu a potřeb.

Témata a učivo:

- M-9-1-02 zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor ● M-9-1-05 řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů ● M-9-2-01 vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data
- M-9-3-02 charakterizuje a třídí základní rovinné útvary
- M-9-3-04 odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů
- M-9-3-06 načrtne a sestrojí rovinné útvary
- M-9-3-09 určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti
- M-9-3-10 odhaduje a vypočítá objem a povrch těles
- M-9-3-11 načrtne a sestrojí sítě základních těles
- D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu
- D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu ● Z-9-1-02 používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii ● Z-9-2-01 prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů

Učivo:

- a) Země jako vesmírné těleso, jeho vztah k člověku a jeho vnímání světa
- b) Země jako geometrické prostorové těleso - vztah roviny a kulové plochy

- c) Práce s mapou - kartografické znázornění životního prostoru člověka
 - d) Ostatní geometrická tělesa - vztah jejich tvaru k objemu a povrchu
 - e) Výpočet a odhad veličiny objemu a povrchu; práce s různými měřidly a metodami zjišťování měř f)
- Základní výměra pro vznik první sociální skupiny homo sapiens; prostor tlupy a jeho výtěžnost; přežití skupiny

- M-9-2-01 vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data
- M-9-2-04 vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem
- D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu
- D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států
- Z-9-2-01 prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů
- F-9-1-01 změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa

Učivo:

- a) Osa x jako osa času (graf, levopřavé působení času v evropské kultuře)
- b) Časová osa geologického vývoje planety Země
- c) Časová osa historických epoch lidské civilizace
- d) Velikost měrné jednotky na ose geologické a historické
- e) Narození Krista jako počátek časového grafu.
- f) Záporné a kladné časové vyjádření
- g) Čas lineární a čas periodický (zemědělský rok)
- h) Vesmírná tělesa jako první měřidla uplývání času
- i) Kalendář
- j) Měření času a dnešní měřidla
- k) Převody jednotek času

ČLOVĚK

- P-9-5-02 orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka
- P-9-5-03 objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří
- P-9-7-03 vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam
- P-9-7-04 uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí
- Z-9-3-01 lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny
- Z-9-4-04 porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit
- Z-9-5-01 porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin
- P-9-7-03 vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam
- VZ-9-1-07 dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky

Učivo:

- a) Původ a vývoj rodu homo; objem mozku a vztah k výživě
- b) Strategie přežití a úspěchu rodu homo: komunikace, kooperace, koordinace, kreativita, konkurence
- c) Člověk jako sociální predátor; rozvoj a tlumení agrese
- d) Hominizace a sapientace
- e) Rozvoj altruismu vs. tlumení egoismu a naopak
- f) Osídlování světa; divergence lidských populací
- g) Smrt jako součást života
- h) Oheň a voda

DOMESTIKACE ČLOVĚKA

D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací

Z-9-2-03 porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost

Z-9-3-03 zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich

Z-9-4-04 porovná předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit Z-9-5-03 uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí

P-9-3-02 vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin

Učivo:

- a) objev zemědělství; odklon od sběru a lovu
- b) veletok jako zdroj a komunikace
- c) domestikace zvířat a plodin; šlechtění
- d) základní plodiny pro lidstvo + základní potraviny
- e) redukce nomádství; vznik usedlého způsobu života
- f) přebytek výroby; společenský řád a společenská smlouva
- g) metalurgie
- h) strategie obrany; vznik ozbrojených složek
- i) počátky válek
- j) jazykové štěpení světa
- k) ekologická katastrofa a kataklyzma
- l) zrod - rozvoj - vrchol - úpadek - kolaps - regenerace

CIVILIZACE

M-9-1-02 zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor M-9-1-04 užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek–část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)

M-9-2-03 určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti

D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie

VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz

VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu

P-9-1-04 uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka Z-9-4-02 posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel

Učivo:

- a) Rozvoj sídel a osídlení
- b) Epidemie
- c) Stratifikace společnost a dělba práce
- d) Vznik řemesel
- e) Dělna nebo držba moci
- f) Otročtví a jinakost
- g) Rozvoj komunikačních prostředků (písmo, algebra, aritmetika; základy ekonomie)
- h) Vznik platidel a měn, rozvoj obchodu

ARCHITEKTURA

- M-9-1-05 řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů
- M-9-3-03 určuje velikost úhlu měřením a výpočtem
- M-9-3-04 odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů
- M-9-3-09 určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti
- M-9-3-10 odhaduje a vypočítá objem a povrch těles
- M-9-3-11 načrtne a sestrojí síť základních těles
- M-9-4-02 řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí
- D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví
- F-9-1-01 změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa

Učivo:

- a) základní stavební materiály
- b) způsoby kladí (překlad, architráv)
- c) nosná zeď, sloup, příčka
- d) klenba
- e) typy staveb skrálních a světských
- f) struktura města (ulice, centrum a periferie, tržiště; přístav)
- g) objem stavby, obvod stavby, výška stavby

NÁBOŽENSTVÍ

D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a zrod křesťanství Z-9-4-01 posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace

Učivo:

- a) Zvíře a rostlina jako ztělesnění boží síly
- b) Nebeská tělesa jako znaky boží existence
- c) Dělení světa na tři sféry: podsvětí, svět, nadsvětí (nebe) a vztah k fázím lidského života
- d) Polyteismus
- e) Chrámy a svatyně
- f) Panovník jako představitel boha
- g) Monoteismus
- h) Židovský bůh trestající
- i) Křesťanský bůh odpouštějící

NOVÉ TECHNOLOGIE

Žáci nepracují s učebnicemi klasického typu, nýbrž mají k dispozici **rozšířený knižní fond** (odborné a encyklopedické publikace, specificky tematicky zaměřené vědecko-výzkumné texty i texty popularizační, atlasy, soubory mapových příloh). Pracují s **elektronickými zdroji v různých jazycích**, provádějí excerpci a rešeršní práci. Učí se citovat, neboť výsledkem skupinové práce je výstup ve vizuální podobě, jež může být připraven k **publikaci** (web, sociální sítě). Tento vizuální výstup je doprovázen **mluveným komentářem**.

Žáci pracují s **aplikacemi v mobilním telefonu nebo tabletu**. Využívají moderních **softwarů**, v nichž jednotlivá témata zpracovávají. Výstupy odpovídají modernímu způsobu vyučování: mají k dispozici školní **podcastové studio**, kde natáčejí, čistí, upravují a exportují audiovizuální soubory, jež jsou následně prezentovány ostatním skupinám.

Veškeré výstupy jsou ukládány do **sdílených dokumentů**, kde jsou komentovány, hodnoceny, a později dále upravovány či následně opět využity jako zdroj dat, názorů, interpretací a slouží jako **podklad pro hodnocení žáků**.

METODA SAMR

Způsob zapojení nových technologií do činností se dle **měrné metody SAMR** pohybuje v rozmezí stupňů M a R; jde o **modifikaci a redefinici vzdělávacího cíle**. K tomu je forma vyučování “didaktická dílna”, vybavená spotřebním materiálem i kancelářskými potřebami ve spojitosti s technologickým zázemím připojeným k internetové síti, příhodným vzdělávacím prostředím, v němž se kompetence pěstují a individuálně rozvíjejí.